

“Normalitat mal entesa”
XV Premi Literari Vila
d’Almenar de Contes Curts
2023
Manterot

No recordo massa coses dels hiverns, al poble, quan tots dos, el poble i jo mateix, encara érem menuts. Només quatre futilses vanes i intranscendents, com que no m'agradaven les faves ofegades i que llavors tendia a ploure una miqueta massa... Avui dia els núvols semblen esgotats de tant treballar, però jo encara segueixo eludint la menja de qualsevol hortalissa d'aquelles que el món sencer s'enterca a considerar saludables. I..., deu ser per això mateix que la verdura es segueix cuinant de la mateixa trista manera i que alguns dels carrers més cèntrics del lloc que m'ha vist nàixer perseveren a mantenir-se excessivament bruts.

Diuen els qui en saben que la vida és allò que transcorre mentre ens entretenim furgant evidències del tot puerils als calaixos virtuals dels nostres telèfons mòbils. De fet, el millor de la memòria és que presenta certa tendència natural a deixar estar l'essència per quedar-se amb l'embolcall i, gràcies a este fet conjuntural i a la caiguda dels fulls dels calendaris vitals, tot acaba per difuminar-se fora mesura. Bé..., "tot" menys les cicatrius de l'ànima que tenen propensió a anar-se fent més i més gruixudes...

No he sigut mai d'aquelles persones que, de continu, caguen corets i emoticones somrients per allà on passen. I potser el meu problema radica en que el temps transcorre massa de pressa i sembla encaparrat a fer-me viure d'una manera massa accelerada mentre vaig cremant etapes sense poder assaborir-ne cap moment concret. Sempre m'han agradat els dies grisos, encara no sé ben bé el perquè. Però trobo que, en gaudir-los, aconseguixo albirar una certa nostàlgia manifiassera, com si els núvols lleganyosos de la meua infantesa, tractaren d'ocultar, sota mil estrats d'una quotidianitat mal entesa, algunes afliccions entestades a corcar-me l'esperit tot fent xup-xup.

Recordo ser feliç, de xicotet, assegut al brancal de l'escala de casa, amb ma germana al costat i les butxaques de les jaquetes "de tot dur" farcides de gínjols i també de mandarines. I com ocultàvem aquell tresor manllevat als nostres pares perquè l'haviem furtat de l'hort de la *Sisenyora*, i no teníem ganes que ens estiraren les orelles per bergants i "maltrabajes"... I potser també perquè llavors encara en teníem dos de pares i amb prou faenes sabíem res de la llei del divorci ni de "custòdies sense compartir" ni tampoc d'enyorances ni de rancúnies mal gestionades. I en dir-vos això, us estic parlant d'un temps no gaire allunyat quan encara jugàvem en una llengua imposada mentre deixàvem el català per als assumptes que consideràvem importants de veritat. Per a coses tan senzilles i planeres com somiar, com dir "t'estimo" o com preguntar si el papa vindria a

fer-nos una besada de bona nit malgrat ser-ne sabedors que el nostre anhel mai no arribaria a complir-se...

A mon pare el batejaren *Sixto* perquè havia sigut el sisè de vuit germans nascuts a Casas de Don Pedro, un llogarret perdut al bell mig de la “Sibèria extremenya” d’on gairebé tothom, d’una manera atàvica i també persistent, havia tractat d’escapar fora com fora. El papa va arribar a Amposta quan encara li sobraven la meitat de dits de la mà, empès per la necessitat més absoluta d’aquells que, en algun moment de la meua vida, acabarien per convertir-se en mons iaios. I abans de fer-ne quinze, atiat per la manca d’oportunitats familiars, l’agafaren d’aprenent de fuster a cal Gilabert, un lloc on feia de tot i de no res a la mateixa vegada. Una faena que mai el satisfeu i que l’encoratjà, en cobrar la mesada que feia cinc, a comprar-se un clarinet de segona mà i fer-se *educando*¹ de *la Fila* sota les ordres del mestre Arasa². I, en menys que canta un gall, fou capaç de fer la *mili*, casar-se i aprendre diverses nocions bàsiques de solfeig que li permeteren constituir *l’Orquestrina Nueva Siberia* amb dos alumnes encara més agosarats que ell mateix i un cantant passat de voltes que brodava els pasdobles a la moda mentre imitava, amb una certa gràcia no exempta de sorneguera, l’accent mexicà de Jorge Negrete.

La nostra mare fou una beneita que, cansada de boicotejar-se els sentiments, trigà dos embarassos a adonar-se que el seu espòs no disposava de prou amor per a repartir-lo amb ningú que no fora ell mateix. Ben mirat i amb la perspectiva que atorguen els anys, puc fer memòria com, en tornar del banquet de la meua primera i única comunió, la mama, esgotada de viure sempre en contrapunt, s’esforçà a qüestionar les constants absències paternes a causa de l’ofici de músic itinerant. I com, tots dos, es passaren la resta del trajecte, discutint i enraonant sobre unes ruptures ben definitives i unes separacions que s’esdevindrien del tot eternes. En arribar a casa el nostre progenitor ens feu dos besades del tot despreses i ja no el tornàrem a *vore* mai més de les nostres vides.

De tothom és sabut que només la tos i l’amor no poden arribar a dissimular-se. I malgrat que la mama sempre s’encabotà a salvar les aparences tot explicant-nos que ella i el seu marit ens havien fet amb tant d’amor que se’ls havia esgotat la part que els pertocava en

¹ Estudiant de música.

² Director i mestre de la Unió Filharmònica d’Amposta. Entitat musical centenària.

sort, la veritat més absoluta és que aquella ruptura provocà un daltabaix emocional del tot majúscul que mai va poder superar. Tal vegada per això mateix, quan aquell qui havia adjurat de fer-nos de pare, a banda de l'escassa decència que li restava, s'endugué també un dels coixins del llit, ella no trigà ni dos dies a vendre's el tàlem conjugal i començar a fer vida al menjador comunal. Perquè, segons ens digué, no hi ha res més trist que un llit de matrimoni amb només un coixí individual...

Ben mirat, i en tractar de continuar detallant este breu llistat de coses bones i també dolentes que m'han anat passant en el transcurs de la vida, un dels records més bonics que guardo al lloc més recòndit de la meua memòria de peix de riu és que, algunes nits, quan la mare donava per fet que ja dormíem, aprofitava la companyia del silenci per servir-se una copeta de vi i ballar, a càmera súperlenta, alguna d'aquelles ranxeres tristes que tant li agradaven d'escoltar. Unes melodies arribades del Mèxic més allunyat de la realitat mundial i interpretades per una grandíssima Chavela Vargas de qui ningú, excepte un tal Pedro Almodóvar, n'havia sentit parlar mai. Unes cançons sadolles de la desesperació més desconsolada que, al siboc que ara us parla i la seua germana menuda, els captivaven sobre manera, encara no sé ben bé si pel plaer de sentir-les o per la complaença espieta de poder gaudir d'aquell moment d'intimitat absoluta de la nostra genitora preferida.

De menut vaig ser un xiquet sacsoner amb el melic sortit cap enfora. Però en fer l'estirada definitiva i gràcies a les classes de futbol que ens oferien al camp dels Xiribecs³, van amagar-se'm la panxa i també el melic per sempre més.

No tinc consciència d'en quin moment exacte vaig conèixer Federico, perquè només hi havia una escola on tots i cadascun dels fills del poble assistíem en fer-ne cinc. Però el que tinc del tot clar és que, a segon d'E.G.B., m'hi vaig enamorar de cop en *vore'l* "casar-se de mentida" amb Gaspar de *Solapes*, el fill del sastre. Perquè segons m'explicà l'endemà mateix d'aixecar-li el càstig per "marieta", Gaspar sempre duia les mànigues de la camisa molt arremangades, en un fet del tot descurat que el feia semblar una mica més gran que la resta de companys d'aula.

³ Camp de futbol ubicat a les afores d'Amposta on, actualment, hi ha una pista d'atletisme.

Encara ara, quan m'he fet major i la gent ha començat a tractar-me de vostè, se'm fa estrany el fet de parlar de la nostra relació, perquè vaig prometre-li que mai no ho explicaria a ningú. En qualsevol cas ja fa molt temps de tot allò i, algunes promeses, a vegades, semblen dur implícita una data de caducitat, no trobeu?

Amb Federico, de seguida, ens férem d'allò més amics. Tal vegada els millors amics. Uns amics d'aquells que sempre anàvem junts i que, amb l'excusa del futbol, ens passàvem tot el dia sencer parlant. I parlàvem molt. Potser parlàvem massa. I mentre xarràvem, ordíem uns propòsits impossibles del tot sabedors que mai s'arribarien a dur a terme. Però *natros* xalàvem de valent només pel fet de poder tramar aquelles quimeres vitals impossibles d'executar. I malgrat l'oposició acèrrima del nostre entrenador etern, només acabar la primària, començàrem a fumar els *mentolats* que li furtàvem a Joaquim *lo de l'Equus*⁴ quan feia de *vore* que no *mos* veia. I aquells cigarros eren tan dolents que esgarrapaven la gola i ens feien estossegar durant els entrenaments de pretemporada. Això i tot *natros* insistíem a no escoltar els consells dels més grans i ens fèiem els mil homes tot dient allò “que el hombre que sabe fumar dice las cosas sin el humo soltar”. I a hores d'ara, quan veig a Joaquim en cadira de rodes a causa d'aquell atac de feridura del tot inesperat provocat per la ingesta passiva del fum dels seus clients, em fa molta ràbia i em torna a vidre la mateixa tos d'aquells dies de finals d'estiu.

De fet, ara que soc un poquet massa gran per fer tocs amb la pilota i no dispo de temps per xerrar pels descosits, em costa recapitular aquells transcendents temes de conversa per a sords que sempre dúiem entre mans... Tanmateix, el que sí que puc deixar ben assenyalat és que rèiem. Que rèiem molt. Que rèiem massa. Un riure divertit i fora mida que ens acaramullava els ulls d'unes llàgrimes grosses com pilotes de reglament i ens feia vindre mal de panxa i ens furtava l'aire i ens provocava tos i també singlot. Un riure de color blanc, espontani i del tot sincer. Un riure que ofegava la lògica adolescent dels nostres raonaments futbolístics i vitals sense cap mena de viabilitat real. Un riure tan fort que ofenia els veïns. Uns veïns que tractaven de dormir amb les finestres obertes per la calor i que s'emprenyaven farts de les nostres carcallades mentre ens amollaven quatre envejosos *mecagondeus* saturats de gelosia...

Resulta del tot cert que la majoria de coses que ens fan enamorar d'algú són i seran les mateixes que provocaran que aquell mateix amor arrauxat, amb els anys, pugui acabar per esfondrar-se. Per què, què entenem per normalitat? Anar a l'escola, estudiar, treballar,

⁴ Bar d'Amposta.

casar-te amb algú del sexe contrari i engendrar una família on perpetuar els cànons eterns d'una "normalitat" mal entesa. I la veritat més absoluta és que, avui en dia, quan ja no queda aigua als safarejos, m'acabo d'adonar que el temps no ho cura tot i que la felicitat eterna s'espera assegurada als brancals de la meua adolescència ampostina...

La mama va morir a contratemps, com si fora l'ex dona d'un músic qualsevol. Ho feu en aquell període de l'any en què, al matí, encara fa fred, a migdia vas en mànigues de camisa i al vespre, ni fa fred ni calor, segons li vinga de gust al sant de torn. I sense voler, en fer esmena del darrer badall matern, se m'acaba d'esquerdar l'ànima per enèsima vegada. Perquè, en imaginar-la arrecerada al sofà d'aquell racó del món parit a la seua mida, m'ha vingut al cap com s'entestà a demanar-nos que, tant sí com no, tinguérem cura un de l'altre. I com també, en una mena de deliri *ante mortem* que no venia a tomb, va voler referir-nos que el nas i les orelles ens continuarien creixent fins quan algú s'obstinés a fer-nos iaaios...

Mai vaig *vore'm* amb cor de confessar-li la meua orientació sexual, per què els múltiples cops de la vida m'havien ensenyat que hi ha preguntes massa incòmodes d'emetre a causa d'unes respostes encara més incòmodes de contestar. Així i tot, en oferir-me el darrer somris de mare amb els ulls negats de les llàgrimes de l'acomiadament definitiu, vaig pensar que no necessitava sortir del meu armari particular, ja que aquell darrer plor li acabaria d'aclarir la vista. I que això era bo, perquè segons m'havien explicat les velles del carrer, com menys color aconseguies tindre als ulls, més clar ho podies arribar a ataüllar tot...

Federico no va vindre a l'enterro. I amb raó, perquè amb la fúria del martell dels anys ens havíem anat allunyant progressivament i es veu que no li vingué de gust tornar-me a *vore* una altra vegada...

Diuen que la mort consisteix a anar perdent el costum de viure, però la vida és tossuda i presenta múltiples arestes. Hi ha històries que són tan amargues que no poden deixar de ser contades. I l'amistat, com també l'amor i la guerra, la majoria d'ocasions, naix d'una necessitat d'estima del tot irracional. A tota hora hauríem d'entregar-nos com la primera vegada. Però anem fent-nos grans i les nostres motxilles van omplint-se d'unes penitències immoderades i d'unes ferides massa sagnants per fer-ho possible. Estimem com hem vist estimar a casa. Per això deu ser tan complicat definir l'amor d'una sola

manera. Per què, quants tipus d'amor poden arribar a encabir-se en només quatre lletres mal comptades?

Sempre m'he qüestionat sobre l'instant precís en què vaig començar a posar-me pedres al sarró vital i a quin dels brancals del carrer on jugava de menut vaig deixar assegut al xiquet orfe de pare que algun dia vaig ser.

Quin desengany..., la vida! Quina tristor més absoluta no poder ser al costat de la persona que estimes i *vore't* obligat a ocultar-ho als ulls de tothom; a fer manetes d'amagat, per sota la taula vital; a tindre un amic en veu baixa amb qui mai podràs passejar per la voreta del riu; i a restar obligat a emprar paraules massa primes per definir els sentiments... Esclau d'uns silencis excessivament feridors i sempre pendent del "què diran". No cal enganyar els xiquets i les xiquetes dient-los que la vida adulta resulta meravellosa i que, en créixer, podran triar a qui estimar. Que no veieu que els adults sobrevivim a base de cafè, odi i deutes hipotecaris!?

M'agradaria pensar que no soc l'ombra d'allò que, de menut, vaig somiar ser. Que he pogut reescriure la meua vida i que he sigut capaç d'aixecar-me malgrat fotrem de morros més de mil vegades. Però res d'això resulta veritat... En fer-ne cinquanta deixes de somiar i comences a tindre malsons, èczemes i a fer sorollets guturals en alçar-te de la cadira. I a més i sense saber-ne el perquè, estos somnis del tot desplaents s'encastellen a desprendre una mena de remor, desagradable com el *crec crec* que emanen dels ous ferrats quan se't cremen a la paella... A més, i en el meu cas concret, està això de la tensió arterial i d'un colesterol que ara, sense haver-lo convidat, ha decidit afegir-se a la festa...

I mentrestant només faig que recordar els "t'estimo" de la mama i com s'ho feia vindre bé per dir-nos-ho a tots dos a la mateixa vegada i a cau d'orella... Com un secret ignot que només *natros* coneixíem. Com el solatge deixat per les paraules que mai vaig gosar explicar a ningú. Ni a ma mare ni a Federico ni a ma germana ni a mi mateix. Hoste i pulsio dels meus temors més atàvics...

I de tot això que us acabo d'explicar, el que em sap greu de veres, allò que veritablement em segueix corcant l'esperit malgrat haver pogut ataüllar més de dotze mundials de futbol, és *vore* com a Joaquim *lo de l'Equus*, la vida el castigà a romandre lligat a una cadira de rodes sense cap mena de motiu concret...